

KINNITATUD
Tallinna Kiisa Lasteaia direktori
20.05.2019 käskkirjaga nr 1-5/4
LISA 1

TALLINNA KIISA LASTEAED

ÕPPEKAVA

2019

SISUKORD

TALLINNA KIISA LASTEAIJA LIIK JA ERIPÄRA	3
ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA SISU	5
1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	5
2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	5
3. Õpikäsitlus	6
4. Lasteaia põhiväärtused	7
5. Üldoskused, lõimivad tegevused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	9
ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	12
1. Õppeaasta	12
2. Päevakava koostamise põhimõtted	12
3. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	13
4. Eesti keele kui teise keele õpe	14
LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI	14
1. Eeldatavad üldoskused	14
2. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ning lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel	21
2.1. Valdkond: MINA JA KESKKOND	21
2.2. Valdkond: KEEL JA KÕNE	24
2.3. Valdkond: MATEMAATIKA	26
2.4. Valdkond: KUNST	30
2.5. Valdkond: MUUSIKA	32
2.6. Valdkond: LIIKUMINE	34
LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMINE JA HINDAMINE	38
1. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted	38
2. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise meetodid	38
3. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise korraldus	39
4. Koolivalmiduskaart	40
KOOLIVALMIDUSKAART	41
ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMINE	42
1. Erivajaduse mõiste	42
2. Erivajaduste märkamine	43
3. Individuaalne töö erivajadustega lastega	43
KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	47
ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	49

TALLINNA KIISA LASTEAIA ÕPPEKAVA ÜLDSÄTTED

Tallinna Kiisa Lasteaia (edaspidi: lasteaed) õppekava aluseks on Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008.a. määrusega nr 87 kehtestatud koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (RTI, 11.06.2008, 23, 152).

Õppekava on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid, kaasates lapsevanemaid.

Lasteaia õppekava kinnitab lasteaia direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

Lasteaia õppekavas esitatakse:

- 1) lasteaia liik ja eripära;
- 2) õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
- 3) õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
- 4) lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 5) erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 6) lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 7) õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

TALLINNA KIISA LASTEAIA LIIK JA ERIPÄRA

Tallinna Kiisa Lasteaed on asutatud 1956. aastal. Lasteaed paikneb Tallinna Kesklinna linnaosa halduspiirkonnas ning on Tallinna Haridusametile alluv üldtüüpi koolieelne munitsipaallasteasutus. Lasteaiale on väljastatud Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt koolitusluba nr 3713HTM. Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

Alates 2006. aastast on lasteaed Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustiku liige (Tervise Arengu Instituudi 15.12.2006 tunnistus nr. 87) ning osaleb TEL võrgustikutöös.

Lasteaia moto: Lasteaed on laste jaoks; laste tervis on asendamatu väärtus.

Lasteaia visioon: Tahame olla piirkondlikult väärtustatud TEL lasteaed, kus koostöös kohaliku omavalitsusega on tagatud kõigile lastele parim eakohast vaimset, füüsilist ja sotsiaalset tervist soodustav ning lapsi positiivselt mõjustav kasvukeskkond. Tahame olla lasteaed, kus lastel kujuneb tervisliku eluviisi teadmistest tervisekäitumine kogu eluks.

Lasteaia missioon: Tallinna Kiisa Lasteaed on laste tervist hoidev ja edendav lasteaed, kus ümbritseva kasvukeskkonna toel kujuneb lastel koolivalmidus, arusaam tervislikust eluviisist ning kinnistuvad eakohased tervisekäitumise harjumused.

Lasteaia põhiväärtused:

Tervis

Meile on tähtis nii laste kui töötajate tervis. Pöörame tähelepanu vaimse, füüsilise, sotsiaalse tervise hoidmisele ja edendamisele ning eakohaste tervisehoiakute kujunemisele.

Hoolivus

Me hoolime igast lapsest, lapsevanemast ja töökaaslasest ning käitume kõigi suhtes hoolivalt. Meie lasteaias on heasoovlik, üksteist arvestav, mõistev ja toetav õhkkond.

Turvalisus

Meie lasteaia õpikeskkond on lastele ja töötajatele turvaline. Peame oluliseks, et seda oleks nii füüsiline, vaimne kui ka emotsionaalne keskkond.

Tolerantsus

Meie lasteaia töötajad, lapsevanemad ja lapsed on mõistvad ja sallivad erinevuste suhtes. Arvestame laste eripära ja erivajadusi ning loome neile sobiva kasvukeskkonna.

Koostöö

Meie lasteaias toimib hea koostöö laste ja lastevanematega. Meie töötajad teevad edukat koostööd nii oma rühmas kui organisatsioonis. Teeme süsteemset koostööd ka teiste lasteaedade ja asutustega.

Loovus

Meie lasteaia lastele ning töötajatele on omased loov mõtlemine ning julged otsused ja valikud.

Lasteaias töötavad rühmad on moodustatud „Koolieelse lasteasutuse seaduse“ alusel lasteaia direktori poolt. Alates 01.09. 2015.a. on lasteaias 8 rühma. Lasteaias on üks rühm sõimeealistele (kuni kolmeaastased lapsed), viis aiarühma (kolme - kuni kuueaastased lapsed), vanem aiarühm (kuue- kuni seitsmeaastased lapsed) ning tasandusrühm.

Rühmades võib olla osaajalisi lasteaiakohti kasutavaid lapsi. Osaajalise lasteaiakoha kinnitamise aluseks on lapsevanemate või neid asendavate isikute sellekohane sooviavaldus, kus on näidatud päevad või muud perioodid, millal laps lasteaiakohta kasutab.

Lasteaia pedagoogide koosseisu kuuluvad lasteaia direktor, õppealajuhataja, rühmaõpetajad, liikumis- ning muusikaõpetaja ja logopeed. Pedagoogid on kvalifitseeritud, erialaselt pädevad, lasteaia õppekava arendamistöös ning asutuse arengu planeerimisel ja teostamisel osalevad töötajad. Lasteaia pedagoogid kuuluvad pedagoogide nõukogu ning lasteaia tervisemeeskonna koosseisu.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA SISU

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk: lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab lasteaia õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine, algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- 1) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 1) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 2) lapse loovuse toetamine;
- 3) mängu kaudu õppimine;
- 4) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 5) lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- 6) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- 7) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 8) kodu ja lasteaia koostöö; lasteaia tegevus on perekonnale avatud;
- 9) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses rakendatava üldõpetusliku tööviisi aluseks on lapse psühholoogiat arvestav ning J. Käisile tuginev üldõpetuslikkuse põhimõte, mille võtmesõnadeks on:

- ise tegemine;
- individuaalne tööviis;
- kodulooline üldõpetus.

Üldõpetuslikkuse põhimõtte olemus:

- kõik õpetusalad seotakse ühtseks tervikuks;
- õpetuse keskuseks on kodulugu;
- koduloo teemad on valitud kodukoha elust ja loodusest, on kooskõlas aastaegade vahetusega; nende teemadega seotakse lugemispalad, võrdlemine ja arvutamine, kunstiline tegevus, laulud ja mängud;
- lugemis-, kirjutamis-, arvutamisõpetus, leides küll lähtekoha üldõpetuse teemadest, rajaneb kindlal meetoodilisel alusel;
- üksiku teema käsitlemise kestvus ja laad sõltub tema sisust.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel lähtume põhimõttest: iga laps on individuaalne; arvestades loovuse olemust, on oluline lähtuda lapse individuaalsusest. Selleks, et lapses areneksid välja püsivad võimed, vajab iga tema samm sel teel **oma** aega. See aeg lapse elus ei kattu alati täiskasvanute poolt

kavandatud ajaga. Lasteaia pedagoogide ülesandeks on tabada lapse **oma** aeg ning suunata ja toetada lapse **omas** ajas toimuvat kasvamist ja arenemist. Sellest tulenevalt on õpetamine ja kasvatamine kavandatud lapse individuaalsest arengust lähtuvalt. Õppeaasta alguses (septembri ja oktoobri kuus) vaatlevad rühmade pedagoogid lapsi, analüüsivad vaatlustulemusi ning sõnastavad laste tugevused ning toetusvajadused. Novembri kuu alguseks koostavad pedagoogid (koostöös lastevanematega) igale rühma lapsele tema individuaalset arenemist toetava plaani (edaspidi: arendusplaani). Arendusplaani koostatakse õppeaastaks. Lapse individuaalne arendusplaani toetab ja täiendab lasteaia õppe- ning rühma tegevuskava, sisaldades konkreetse lapse arengu toetamiseks kavandatud tegevusi. Liitühmade olemasolul pööratakse tähelepanu rühma erineva vanuseastmega laste võimetele ja oskustele ning arvestatakse lapse individuaalse arendusplaani koostamisel lapse individuaalsusega ja tema arengupotentsiaaliga.

Lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteaia direktor.

Laste individuaalse arenemise toetamiseks on loodud:

- 1) tugisüsteemide võrgustik, kus olulisel kohal on erialaspetsialistide kaasamine (logopeed lasteaias, koostöö õppenõustamiskeskusega, tugisik erivajadusega lapsele jne);
- 2) lastevanemate soovide arvestav huvitegevuse võimalus (jalgpall, kunsti-, laulu- ja tantsuring jms);
- 3) erivajadusega laste toetusüsteem (nt. muukeelsed lapsed, süsteemsete kõnepuuetega lapsed, spetsiifiliste arenguhäiretega lapsed, toiduallergiaga lapsed, koolipikenduse saanud lapsed jms.);
- 4) last ja lapsevanemat toetav nõustamissüsteem;
- 5) individuaalne arendusplaani igale lapsele.

3. Õpikäsitus

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega;
- 7) tunda end turvaliselt.

Lasteaia õppe- ja kasvatusteprotsess põhineb lapsel ning talle arengut ja õppimist soodustava keskkonna loomisel, kus läbi mängu omandatakse teadmised ja oskused ning saadakse võimalikult mitmekesiseid positiivseid kogemusi, mille toel edaspidiselt teha loovaid valikuid ning otsuseid. Selleks osaleme projektiõppes (erinevad haridusprojektid), võtame osa tervise ja keskkonnaäritustest ning rakendame õppimismeetoditena avastus- ja õuesõpet.

Õuesõpe on õppimine ehedas keskkonnas vahetu kogemise, isetegemise ja kogetu teistele vahendamise teel. Lasteaias toimub õuesõpe selleks kujundatud õpiõues, kus õppimine toimub vaatluse, mõtestamise, elamuse ja kogemuse, harjutamise ja katsetamise, meeldejätmise ja loomise, mängu ja matkimise kaudu.

Õpiõues õppimine:

- 1) on aktiivne ja tegevuslik, siia saab integreerida kõik lasteaia õppekava tegevusvaldkonnad. Tegevuste kavandamine toimub igas õppevaldkonnas, pakub lastele mitmekesiseid õpikogemusi, lähtutakse laste vajadustest;
- 2) on mänguline, see teeb õppimise meeldivaks;
- 3) arendab koostöövõimet, kaaslasega arvestamise oskust, suhtlemisoskust;
- 4) toimub ehedas, õppimist toetavas keskkonnas kõigi meeltega vahetult kogedes, oma kätega ise tehes ja kogetut teistele vahendades ning edasi õpetades;
- 5) on eesmärgipärane; üheks eesmärgiks on säästliku ja loodushoidliku eluviisi õpetamine ning selle tunnetamine. Õpetuse üldeesmärk: toetada isiksuse kujunemist, kes hoiab loodust ning elab ja tegutseb keskkonda ja loodusressursse säästvalt.

Projektiõppes (haridusprojektid) ei suuna õpetaja laste mõtlemist, ta on laste julgustaja, toetaja ja juhendaja ning õpivõimaluste looja. Võimalus areneda ning saavutada edu on kõigil lastel. Projektiõpe lõpeb tulemiga, mille juures on tähtis, et laps saaks ise ka aru, et ta on midagi õppinud. Omandatud teadmisi suudab laps üle kanda erinevasse konteksti, sest ta on õppinud informatsiooni leidmist ja analüüsimist.

Õppe- ja kasvatustegevust rikastavad robootilised ja elektroonilised õppevahendid (nt Bee-Bot, Ozobot, Blue-Bot, Dash ja Wondwe komplektid), millega toimetades tutvuvad lapsed kaasaegsete vahenditega mänguliselt. Robootiliste ja elektrooniliste õppevahendite kasutamine on aktiivne ja tegevuslik, nende kasutamist saab integreerida kõikidesse lasteaia õppekava tegevusvaldkondadesse.

Eesmärk:

- 1) äratada huvi kaasaegsete õpetamisvahendite vastu;
- 2) rikastada laste õppetegevusi ja mänguvõimalusi;
- 3) lõimida robootikategevusi igapäevategevustesse.

4. Lasteaia põhiväärtused

Ülevaade väärtustest. Väärtused juhivad ja suunavad kasvatuses tehtavaid valikuid. Väärtuste hindamine tuleb inimese sisemusest ja seondub teadvusega. Põhiväärtused on aluseks, millele toetudes saame tuletada kasvatuses eesmärgid, mis on ka hindamiskriteeriumiteks, mille alusel otsustatakse kasvatuses tulemuslikkuse üle.

Õpetajad – väärtuste arengu suunajad. Väärtuste kandja ja vahendajana toetab õpetaja lapse kasvamist eetilisel vastutustundlikuks ühiskonnaliikmeks. Õpetaja aitab lapsel mõista kultuuri vaimset sisu ja elamise põhimõtet. Üks universaalseid väärtusi, mis väljendub suhtumises nii loodusesse, kultuuri kui

kaasinimestesse, on hoolivus. Väärtused on seotud inimeste praktiliste kogemustega, seepärast on väga oluline õpetaja eeskuju. Laps kogeb väärtusi läbi igapäevase elu.

Väärtused koolieelses eas. Lasteaia õppekava juurde kuuluvad õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad toetavad kõiki olulisemaid väärtusi. Lasteaia igapäevases tegevuses on oluline, et õpetaja ja lapsevanemate väärtused oleksid sarnaselt kokku lepitud. Tähtis on koostöö ja täiskasvanute eeskuju.

Mängud väärtuskasvatuses. Parim väärtusi kujundav tegevus koolieelses eas on mäng. Mängu käigus omandab laps uusi teadmisi ja kogemusi, peegeldab tundeid, õpib kaaslastega suhtlema, omandab käitumisreegleid. Mängude eesmärk on lapse moraalsete ja sotsiaalsete oskuste kujundamine. Mängudes pööratakse tähelepanu laste koosmänguoskuste arendamisele, viisaka käitumise kujundamisele ja mängureeglite täitmisele. Mängude eesmärk on ka õpetada teistega arvestamist, käitumisnormide järgimist, tööharjumusi. Laps peab tundma mängust rõõmu.

Meie põhiväärtused:

Tervis

Meile on tähtis nii laste kui töötajate tervis. Pöörame tähelepanu vaimse, füüsilise, sotsiaalse tervise hoidmisele ja edendamisele ning eakohaste tervisehoiakute kujunemisele. Otsime võimalusi tervist toetava keskkonna loomiseks ja laste tervislikule arengule suunatud tegevuste läbiviimiseks. Tegevused lasteaias on lahutamatult seotud ja tihedalt läbipõimunud tervisetemaatika erinevate aspektidega. Vaimselt ja füüsiliselt terve laps omandab kõik kooliks vaja minevad oskused.

Tervist edendava tegevuse tingimused:

- 1) tegevuse eesmärk on lapse või töötaja kehalise- või vaimse tervise parendamine;
- 2) tegevuse käik toetab tegevuse eesmärki;
- 3) tegevus vastab vanusele ja vajadustele;
- 4) tegevus toetab terviseteadlikkuse tõusu ja positiivseid muutusi tervisekäitumises;
- 5) tegevus aitab kaasa lasteaia emotsionaalse mikrokliima parendamisele.

Hoolivus

Me hoolime igast lapsest, lapsevanemast ja töökaaslasest ning käitume kõigi suhtes hoolivalt. Meie lasteaias on heasoovlik, üksteist arvestav, mõistev ja toetav õhkkond, kus:

- 1) õpetaja arvestab laste huvidega;
- 2) õpetaja kasutab kaasahaaravaid õppemeetodeid;
- 3) õpetaja tunnustab laste pingutusi;
- 4) õpetaja kujundab lapses positiivset enesehinnangut;
- 5) õpetaja selgitab välja lastevanemate ootused;
- 6) õpetaja informeerib lastevanemaid rühma ja lasteaia töökorraldusest;
- 7) õpetaja toimib oskusliku töökollektiivi ja töörühma liikmena.

Turvalisus

Meie lasteaia õpikeskkond on lastele ja töötajatele turvaline. Peame oluliseks, et turvaline oleks nii füüsiline, vaimne kui ka emotsionaalne keskkond. Õpikeskkond mõjutab töömeeleolu, samuti vaimset ja füüsilist tervist.

Lasteaia õpetajad tunnevad vastutust laste arengu ja kasvukeskkonna turvalisuse eest:

- 1) õpetaja loob lapse arengut toetava vaimselt ja füüsiliselt turvalise keskkonna;
- 2) õpetaja jälgib rühmas toimuvat ja reageerib sellele paindlikult;
- 3) õpetaja ennetab ja lahendab distsipliiniga seotud küsimused;
- 4) õpetaja reageerib kriisilukordadele, oskab anda esmaabi.

Tolerantsus

Meie lasteaia töötajad, lapsevanemad ja lapsed on mõistvad ja sallivad erinevuste suhtes. Arvestame laste eripära ja erivajadusi ning loome neile sobiva kasvukeskkonna. Lasteaia töötajad järgivad üldnimlikke eetilisi põhimõtteid ning austavad lapse individuaalsust:

- 1) õpetaja märkab lapse arengulisi erivajadusi;

- 2) õpetaja koostab sellest lähtuvalt individuaalse arenduskava;
- 3) õpetaja planeerib individuaalset tööd lapsega;
- 4) õpetaja teeb koostööd spetsialistidega ja lapsevanematega.

Koostöö

Meie lasteaias toimib hea koostöö laste ja lastevanematega. Meie töötajad teevad edukat koostööd nii oma rühmas kui organisatsioonis. Teeme süsteemset koostööd ka teiste lasteaedade ja asutustega. Õpetajate koostöökultuur mõjutab laste käitumis- ja suhtlemiskultuuri.

Koostöö korraldus:

- 1) lapse perekonna toetamine lapse kasvamisel ja arenemisel ning lapse individuaalsuse arvestamisel;
- 2) lastevanemaga tehtava koostöö kavandamine;
- 3) lastevanemate kaasamine lasteaiaelus osalemisse;
- 4) lastevanematele korraldatavate koolituste propageerimine;
- 5) lasteaia tervisemeeskonna kaasamine tervistedendavasse töösse;
- 6) õpetaja tihe koostöö kolleegidega;
- 7) ühised tegevused lasteaia siseste ja väliste tugisüsteemidega.

Kuna väärtused kui iseloomuomadused kujunevad eelkõige lapsepõlves, on kodu kõrval just lasteaial väga oluline roll isiksuse kasvamise toetamisel. Lasteaia kõige tähtsam funktsioon on tervikliku isiksuse kasvatamine.

Loovus

Meie lasteaia lastele ning töötajatele on omased loov mõtlemine ning julged otsused ja valikud

- 1) õpetaja loob lapse loovust toetava vaimselt ja füüsiliselt turvalise keskkonna;
- 2) õpetaja arvestab laste huvidega;
- 3) õpetaja kasutab kaasahaaravaid õppemeetodeid;
- 4) õpetaja tunnustab laste pingutusi;
- 5) õpetaja kujundab lapses positiivset enesehinnangut.

5. Üldoskused, lõimivad tegevused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

1) mänguoskused

- mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

2) tunnetus- ja õpioskused

- tunnetusoskused on lapse oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni;
- õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused arenevad tunnetusoskuste arengu alusel.

3) sotsiaalsed oskused

- lapse oskused teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavadid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

4) enesekohased oskused

- lapse suutlikus eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Lõimivad tegevused. Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja – tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi:

1) Kuulamine ja kõnelemine

- lastekirjanduse ettelugemine ja jutustamine;
- luuletuste päheõppimine;
- lastele jutustamine;
- lavastusmängude mängimine;
- õppemängude mängimine;
- nukumängude mängimine;
- sõna- ja häälikumängude mängimine;
- vestlemine;
- situatsioonimängude mängimine jm.

2) Lugemine ja kirjutamine

- tähtede nimetuste tundmaõppimine;
- sõnade häälimine;
- häälikute asukoha ja pikkuse määramine;
- hääliku- ja sõnamängude mängimine;
- tähtede ladumine sõnadeks;
- suurtrükitähtede kirjutamine;
- mustrite joonistamine;
- värviraamatute värvimine;
- raamatute uurimine;
- lausete koostamine;
- sõnade, lausete, juttude lugemine jm.

3) Vaatlemine ja uurimine

- vaatlustes osalemine;
- õppekäikudel osalemine;
- arutlemine – vestlemine;
- katsete tegemine;
- mudelite ja plaanide tegemine;
- ehitusmängude mängimine;
- mõttemängude mängimine;
- laste teatmeteoste kasutamine jm.

4) Võrdlemine ja arvutamine

- esemete, omaduste, nähtuste võrdlemine;
- hulkade ja suuruste võrdlemine;
- sorteerimine, järjestamine, mõõtmine;
- liitmine ja lahutamine;
- matemaatiliste jutukeste koostamine;
- täringumängude mängimine;
- mõttemängude mängimine;
- loto-, doomino- ja mosaiikmängude mängimine jm.

5) Mitmesugused liikumistegevused

- matkiv, süžeeiline ja fantaasiavõimlemine;
- põhiliikumiste harjutamine;
- pallimängud;
- liikumismängud;

- sportmängude elementidega mängude mängimine;
- matkamine;
- suusatamine, uisutamine, kelgutamine;
- jalgrattaga sõitmine jm.

6) Mitmesugused muusikategevused

- laulmine;
- muusika- ja loodushälte kuulamine;
- muusikaliste- ja laulumängude mängimine;
- fantaasialiikumine;
- rütmiline liikumine;
- rütmimängude mängimine;
- tantsimine;
- muusika kujutamine joonistustes;
- rütmi- ja lihtsatel viisipillidel mängimine;
- laulu saateks liigutuste tegemine;
- mängitamismängude mängimine jm.

7) Mitmesugused kunstitegevused

- joonistamine erinevate vahenditega;
- maalimine erinevate värviliikidega;
- voolimine mitmesugusest materjalist;
- meisterdamine mitmesugusest materjalist;
- mitmesuguste eri- ja segatehnikate kasutamine;
- mitmesugune trükkimine;
- lõikamine ja liimimine;
- mustrite kujundamine;
- muusikaliste muljete visuaalne kujutamine jm.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse seitsmes **õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnas** (edaspidi: valdkond):

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- eesti keel kui teine keel;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

1. Õppeaasta.

Õppe- ja kasvatustegevus korraldatakse õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini.

2. Päevakava koostamise põhimõtted

Lasteaial on päevakava, mille kinnitab direktor. Lasteaia päevakava koosneb lasteaia rühmade päevakavadest, mille koostamisel arvestatakse laste iga, koolieelse lasteasutuse riiklikku õppekava ning sotsiaalministri määrusega lasteasutuse päevakavale kehtestatud nõudeid.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused, pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Kindlatel kellaaegadel algavad lasteaia saalis toimuvad õppe- ja kasvatustegevused (muusika- ja liikumistegevus). Rühmaruumides või õues toimuvate õppe- ja kasvatustegevuste algus ei ole ajaliselt kavandatud. Õpetaja jälgib paindlikult laste tegevust, võimaldab lastel lõpule viia pooleli oleva mängu (või muu vabategevuse) ning alustab kavandatud õppe- ja kasvatustegevusega nii, et tagatud oleks kavandatu käsitlemine päeva lõikes.

Lapse kasvades ja arenedes väheneb päevakavas igapäevatoimingutele kulutatav aeg ning suureneb lasteaia õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevuse osakaal.

Hommikul valivad lapsed endale meelepärase vabategevuse, õpetajal on suunav ja abistav roll. Keskmise- ja vanema aiarühma lastele, kes puhketunni ajal magada ei taha, leiab õpetaja lapsi mitte koormava tegevuse, jälgides samas, et magada saaksid kõik und vajavad lapsed.

Lapse arengut soodustab aktiivset liikumist stimuleeriv, mitmekesiseid liikumisvõimalusi ja liikumiskogemusi ning positiivseis eeskujud pakkuv keskkond. Tervise seisukohalt on oluline, et laps viibiks võimalikult palju värskes õhus (õuesõpe). Laps peab viibima iga päev, sõltuvalt ilmastikust, vähemalt 1–2 korda õues.

Tegevusi kavandatakse nii, et lapsel oleks võimalus teha valikuid. See õpetab last iseseisvalt tegutsema, oma tegevust korrigeerima ja tegevuse tulemuste eest vastutama.

Kuue- kuni seitsmeaastaste laste päevakavas on tegevusi, mis soodustavad sujuvat sisseelamist kooliellu. Enam tähelepanu osutatakse psüühiliste protsesside – taju, mälu, kujutluste, mõtlemise arendamisele ja õppimise alusoskuste – vaatlus- ja kuulamisoskuse, võrdlemis-, järjestamis-, loendamise-, mõõtmis- rühmitamisoskuse ning modelleerimisoskuse kujundamisele.

3. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutase, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikust üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise periood on nädal.

Rühma pedagoogid koostavad kavandatava nädala plaani (edaspidi: nädalaplaan) hiljemalt eelmise nädala reedeks.

Nädala plaanis esitatakse:

- 1) nädala eesmärgid;
- 2) nädala temaatika;
- 3) nädala õppesisu;
- 4) nädala õppetegevused.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogidel teha vajadusel muudatusi.

Liitühmades arvestatakse nädalaplaani koostamisel laste vanusega, nende individuaalsusega ja arengupotentsiaaliga.

Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õpitavaga tutvutakse loomulikus keskkonnas (õuesõpe, avastusõpe). Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade sisu ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel väljaspool lasteaia territooriumit taotleb rühma pedagoog lasteaia direktorilt asutuse territooriumilt lahkumise loa. Taotluse aktsepteerimisel määrab direktor taotluses esitatud lasteaia välise ürituse turvalise korraldamise ning laste turvalisuse eest vastutava(ad) pedagoogi(d).

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine suveperioodil (suveperiood: 01. juuni – 31. august)

- õppe- ja kasvatustegevus viiakse suveperioodil reeglina läbi õues;
- üldjuhul, seoses lasteaia kavandatud remonttöödega, on lasteaia rühmad suveperioodil 4 kuni 6 nädalat suletud;
- juuni, juuli ja augusti kuus ühendatakse laste vähesuse korral rühmi. Rühmade ühendamisel jälgitakse põhimõtet, et tagatud oleks laste turvalisus ning lasteaia rühmades viibivate laste arv ei ületaks kahtekümmend nelja last;
- õppe- ja kasvatustegevus, mis kavandatakse suveperioodiks, on kordava ja kinnistava iseloomuga. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel suveperioodil arvestab pedagoog rühma kinnitatud laste arengutaset, vanust, huvisid ning kavandab lastest lähtuvalt nädala plaani;
- rühma pedagoogid koostavad kavandatava nädala plaani hiljemalt eelmise nädala reedeks. Nädala plaanis esitatakse: nädala eesmärgid, temaatika, õppesisu ning – tegevused.
- Perioodiks, mil rühm on suveperioodil suletud, õppe- ja kasvatustegevust ei kavandata.

4. Eesti keele kui teise keele õpe

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, määratakse vajadusel eesti keele tugiõpe. Tugiõppe korraldamine, läbiviimine ning selle eest vastutajad kinnitatakse direktori käskkirjaga.

Eesti keele tugiõppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse laste arengutaset ning vanust.

6. – 7. aastase lapse eeldatavad oskused:

- mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
- saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

1. Eeldatavad üldoskused (tabelid 1 – 4)

1.1 Eeldatavad ÜLDOSKUSED 1 - 2 aastaselt

EELDATAVAD MÄNGUOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **1 - 2 aastane** laps:

- tunneb mängust rõõmu;
- ergutamisel kajastab mängudes igapäevaelus nähtud situatsioone;
- püüab mängida kaaslaste läheduses ning teeb katseid leida mängulist kontakti teiste lastega (silmside jms);
- täiskasvanu suunamisel täidab mängudes talle tuttavaid rolle (funktsionaalne mäng on asendunud matkimismänguga);
- nõustub jagama mängukaaslasega mänguasju. Mõistab reegleid “ei tohi” ja “peab” ning käitub sellele vastavalt;
- mängib sõbralikult;
- tunneb rõõmu õnnestumistest mängus
- hakkab tegema valikuid mänguvahendite osas. On esemele suunatud tegevuselt läinud üle tegutsemisele teiste esemete abil (kasutades neid vahendina mingi eesmärgi saavutamiseks).

EELDATAVAD TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **1 - 2 aastane** laps:

- orienteerub ümbritsevas (esemete vorm, suurus, liikuvus, värv);
- mõtleb kaemuslik- motoorselt, kuulab ja mõistab suhtlussituatsiooniga seotud kõnet ning reageerib sellele vastavalt;
- tegutseb sihipäraselt joonistamisel ja klotsidega konstrueerimisel, lühiajaliselt suudab keskenduda huvipakkuvale tegevusele;
- osaleb koos täiskasvanutega jõukohastes töodes, ergutamisel viib alustatud tegevuse lõpule;
- tegutseb täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, ja uurida, avastada ja katsetada;

- oskab eristada esemete väliseid tunnuseid, mis aitavad otsustada esemete sarnasuse või erinevuse üle (äratundmise oskus);
- omandab (peamiselt) praktilise iseloomuga teadmisi ja jätab nähtu ja kogetu meelde.

EELDATAVAD SOTSIAALSED OSKUSED:

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **1 - 2 aastane** laps:

- saab aru tunnetest, on heatahtlik ja kaastundlik mängukaaslaste vastu;
- tahab suhelda – tunneb huvi teiste vastu;
- matkib igapäevaelus nähtud tegevusi ning soovib aidata täiskasvanut;
- saab aru reeglitest “ei tohi” – “peab” ja püüab neid täita;
- suunamisel ja julgustamisel osaleb ühises tegevuses;
- püüab luua sõprussuhteid;
- mõistab oma – võõras tähendust;
- omab esmaseid arusaamisi heast ja halvast käitumisest;
- saab aru elementaarsetest viisakusreeglitest;
- oskab valida kahe võimaluse vahel.

EELDATAVAD ENESEKOHASED OSKUSED:

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **1 -2 aastane** laps:

- väljendab tugevaid emotsioone;
- mõistab heade omaduste ja oskuste olemust;
- igapäevastes olukordades suudab suunamisel sobivalt käituda ning on suuteline muutma oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- tunneb huvi koosmängu vastu;
- Tegutseb täiskasvanu juhendamisel;
- Saab aru esemete funktsionaalsest otstarbest (esemete tavakohane otstarve ühiskonnas);
- märkab puhtust ja korda ümbritsevates esemetes ja enda välimuses;
- suhtub mänguasjadesse hoolivalt ja hoidvalt, paneb täiskasvanu juhendamisel oma asjad kokku.

1.2 Eeldatavad ÜLDOSKUSED 2 - 3 aastaselt

EELDATAVAD MÄNGUOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **2-3 aastane** laps:

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängima kestvalt ja sihipäraselt 15-20 min.;
- kajastab mängudes ümbritsevat elu (täiskasvanute töö, sõidukite ja loomade liikumine jms);
- soovib mängukaaslast, üritab sellega oma mängu kooskõlastada;
- täiskasvanu suunamisel täidab mängudes talle tuttavaid rolle (matkimismäng on asendunud rollimänguga);
- püüab arvestada mängukaaslasega, püüab täita lihtsaid mängureegleid ning on valmis loovutama kaaslasemale mänguasju;
- suudab sõbralikult mängida väikeses grupis (2.- 4 last);
- tunneb rõõmu õnnestumistest mängus ja kurvastab ebaõnnestumise üle;
- oskab teha valikuid mänguvahendite osas, kasutab asendusmänguasju.

EELDATAVAD TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **2-3 aastane** laps:

- tajub tervikut, saab aru mõistetest “üks” ja “mitu”; “suurem” ja “väiksem”;
- mõtleb kaemuslik – motoorselt, kuulab ja mõistab kõnet, mis pole vahetult seotud suhtlussituatsiooniga ning reageerib sellele vastavalt;
- tegutseb sihipäraselt joonistamisel, ja klotsidega konstrueerimisel, lühiajaliselt suudab keskenduda huvipakkuvale tegevusele;

- juhendamisel korraldab oma igapäevategevusi ning ergutamisel lõpetab alustatud tegevuse;
- tegutseb täiskasvanu juhiste järgi, hakkavad ilmnema iseseisvuspüüdlused;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- juhendamisel rühmitab esemeid ja nähtusi kindlate tunnuste alusel;
- jätab nähtut meelde ja on suuteline meenutama juba sõna abil.

EELDATAVAD SOTSIAALSED OSKUSED:

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **2-3 aastane** laps:

- saab aru tunnetest on heatahtlik ja kaastundlik kaasinimeste vastu;
- tahab suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- matkib täiskasvanute rolle ning soovib aidata täiskasvanut;
- saab aru rühma reeglitest ja püüab neid täita;
- kavandab sõna abil koostgevusi kaaslaste ja täiskasvanutega ning on lühiajaliselt võimeline pidurdama oma soove ja tegevusi;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru oma- võõras tähendusest;
- omab esmaseid arusaamisi heast ja halvast käitumisest;
- teab, et on poiss/tüdruk;
- saab aru elementarsetest viisakusreeglitest ja kokkulepitud käitumisnormidest;
- oskab enda soove arusaadavalt esitada.

EELDATAVAD ENESEKOHASED OSKUSED:

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **2-3 aastane** laps:

- väljendab tugevaid emotsioone;
- mõistab heade omaduste ja oskuste olemust;
- erinevates olukordades suudab suunamisel sobivalt käituda ning on suuteline muutma oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- toimunud on üleminek paarismängult koosmängule;
- tahab tegutseda iseseisvalt;
- tegutseb mitte ainult praktiliselt vaid ka mõtteliselt. Arvestab tegutsemisel esemete omadusi ja asendit ruumis;
- saab hakkama esmase eneseteenindusega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused ;
- suhtub mänguasjadesse hoolivalt ja hoidvalt, paneb suunamisel oma asjad kokku ja koristab enda järelt.

1.3 Eeldatavad ÜLDOSKUSED 3 - 4 aastaselt

EELDATAVAD MÄNGUOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **3-4 aastane** laps:

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängu lõpule viima;
- kajastab mängudes ümbritsevat elu (inimeste omavahelised suhted ja tunded);
- on iseseisev mängude valikul ja oma mängumõtete elluviimisel;
- täidab mängudes erinevaid rolle ning suudab suunamisel jaotada rolle koosmängus;
- saab aru lihtsatest mängureeglitest, peab neid meeles ja täidab;
- suudab sõbralikult mängida väikeses grupis (2.- 4 last) ja koosmängu lõpule viia;
- tunneb rõõmu võidust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

EELDATAVAD TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **3-4 aastane** laps:

- tajub tervikut, saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg);

- mõtleb kaemuslik – motoorselt, saab kuuldust aru ning reageerib sellele vastavalt;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline lühiajaliselt keskenduma;
- tegevused on ettekavatsetud, tegutseb eelnevalt püstitatud eesmärgi põhjal;
- tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi kindlate tunnuste alusel ja selgitab oma tegevuse tulemust;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

EELDATAVAD SOTSIAALSED OSKUSED:

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **3-4 aastane** laps:

- saab aru tunnetest ning soovib rõõmustada kaasinimesi;
- tahab ja julgeb suhelda- huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, püüab osutada abi ja küsida seda vajadusel ka ise;
- saab aru rühma reeglite vajalikkusest ja püüab osaleda nende kujundamisel;
- osaleb laste ühistes tegevustes, tajub ja mõistab teiste arvamust;
- loob sõprussuhteid;
- eristab oma- võõras – ühine tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- teab, et on poiss/tüdruk ning identifitseerib end omasoolise vanemaga;
- järgib elementaarseid viisakusreegleid ja arvestab kokkulepitud käitumisnorme;
- püüab põhjendada oma seisukohti.

EELDATAVAD ENESEKOHASED OSKUSED:

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **3-4 aastane** laps:

- väljendab tugevaid emotsioone;
- nimetab enda häid omadusi ja oskusi;
- suunamisel oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muuta oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- on iseseisev mängude valikul ja oma mängumõtete elluviimisel;
- püüab tegutseda iseseisvalt;
- mõistab lihtsamaid põhjus – tagajärg seoseid inimeste käitumise, ümbritseva keskkonna ning terve olemise vahel;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

1.4 Eeldatavad ÜLDOSKUSED 4 - 5 aastaselt

EELDATAVAD MÄNGUOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **4-5 aastane** laps:

- tunneb mängust rõõmu, on suuteline iseseisvaks ja järjepidevaks mänguks;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja algatab mängude sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle ning suudab koosmängus jaotada rolle;
- saab aru mängureeglitest ja täidab reegleid;
- suudab mängida suuremas grupis ning vajadusel jõuda mängukaaslastega mänguvahendite kasutamises ja rollide jaotamises kokkuleppele;
- tunneb rõõmu võidust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

EELDATAVAD TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **4-5 aastane** laps:

- suudab tajuda tervikut, saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg);
- mõtleb kaemuslik – kujundlikult, saab kuuldust aru ning reageerib sellele vastavalt;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 10 minutit;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja soovib alustatud tegevused ka lõpetada;
- tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi kindlate tunnuste ning otstarbe alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

EELDATAVAD SOTSIAALSED OSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **4-5 aastane** laps:

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja julgeb suhelda- huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- püüab teistega arvestada ja teha koostööd;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru oma- võõras – ühine tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- saab aru, et inimesed erinevad võimete, huvide ja oskuste poolest;
- arvestab kokkulepitud reeglite ja üldtunnustatud käitumisnormidega;
- selgitab oma seisukohti.

EELDATAVAD ENESEKOHASED OSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **4-5 aastane** laps:

- on lühiajaliselt suuteline kontrollima oma emotsioone ;
- püüab kirjeldada enda häid omadusi ja oskusi;
- suunamisel oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muuta oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- algatab mängu ja tegevusi;
- tegutseb iseseisvalt;
- teab lihtsamaid, tervisele kasulikke või kahjulikke tegevusi ning analüüsib enda käitumist ;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

1.5 Eeldatavad ÜLDOSKUSED 5 - 6 aastaselt

EELDATAVAD MÄNGUOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **5-6 aastane** laps:

- tunneb mängust rõõmu ja on suuteline mängu lõpule viima;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi, ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja algatab mängude sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- järgib mängureegleid;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja oskab kaaslastega kokku leppida mänguvahendite kasutamises ja rollide jaotamises;
- tunneb rõõmu võidust ja aeg-ajalt suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

EELDATAVAD TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **5-6 aastane** laps:

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna);
- mõtleb kaemuslik- kujundlikult ning tal on terviklik kujundiline arusaam ümbritsevast maailmast, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 20 minutit;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevuse lõpuni;
- tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

EELDATAVAD SOTSIAALSED OSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **5-6 aastane** laps:

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja julgeb suhelda- huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru oma- võõras – ühine tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- suudab järgida kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- selgitab oma seisukohti.

EELDATAVAD ENESEKOHASED OSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **5-6 aastane** laps:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone (nt rõõm, viha) sobival viisil väljendada;
- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- algatab mängu ja tegevusi;
- tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

1.6 Eeldatavad ÜLDOSKUSED 6 - 7 aastaselt

EELDATAVAD MÄNGUOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja algatab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- järgib mängureegleid ja oskab tuttavate mängude reegleid teistele seletada;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

EELDATAVAD TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- mõtleb nii kaemuslik- kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevuse lõpuni;
- tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

EELDATAVAD SOTSIAALSED OSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja julgeb suhelda, huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru oma- võõras – ühine tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- selgitab oma seisukohti.

EELDATAVAD ENESEKOHASED OSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone (nt rõõm, viha) sobival viisil väljendada;
- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- algatab mängu ja tegevusi;
- tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

2. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ning lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

2.1. Valdkond: MINA JA KESKKOND (tabel 5)

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna MINA JA KESKKOND sisu:

- 1) **Sotsiaalne keskkond:** mina, perekond, ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) **Looduskeskkond:** kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) **Tehiskeskkond:** ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna **temaatika** lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last **ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema** mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) **lõimitakse** erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma terviseseisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldotsi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSED

2.1.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 1 – 2 aastane laps:

- kasutab endast rääkides sõna “mina”, teab oma nime, tunneb end ära peeglis, fotol ;
- saab aru kodu ja perekonna tähendusest;
- tunneb huvi täiskasvanute tegevuse vastu ja soovib koos nendega tegutseda;
- tunneb rõõmu pidupäevadest;
- püüab mängida kaaslaste läheduses ning teeb katseid leida mängulist kontakti teiste lastega (silmside jms);
- mängib sõbralikult;
- oskab eristada esemete väliseid tunnuseid, mis aitavad tal otsustada esemete sarnasuse või erinevuse üle (äratundmise oskus);
- omab esmast arusaamist heast ja halvast, ning suhtub negatiivselt halba käitumisse;

- tunneb piltidelt ära tuttavaid linde loomi ning suhtub hoidlikult ja heatahtlikult kõigesse elavasse ja soovib selle eest hoolitseda;
- tajub ümbritseva looduse ilu;
- omab lihtsamaid kujutlusi tegevuse ja tegevuse tulemuste vahel.

2.1.2 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemused 2 – 3 aastane laps:

- kasutab endast rääkides sõna “mina”, oskab kasutada oma nime;
- saab aru kodu ja perekonna tähendusest, teab oma vanemate nime;
- omab kujutlusi ümbritsevate täiskasvanute töödest ja näeb tööde tulemusi;
- mõistab pidupäevade tähendust ja soovib osa võtte rühmaruumide kaunistamisest pidupäevadeks;
- otsib kontakti eakaaslasega, soovib matkida täiskasvanut ning ilmnevad tundmused kaasinimeste vastu;
- saab aru puhtuse ja korra mõistest, märkab mustust ja korratust ning hoiab puhtust tualett- ja pesuruumis;
- oskab mängida kõrvuti mängukaaslasega (paarismäng), tunneb huvi väikeses grupis toimuva koosmängu vastu;
- võrdleb vaadeldavaid esemeid ja nähtusi ning märkab lihtsaid nendevahelisi seoseid. Esitab nende kohta küsimusi (“Mis see on?”, “Millal?”, “Kus?”, “Miks?”);
- on omandanud esmased eneseteenindusoskused ja hügieeniharjumused;
- omab esmast arusaamist heast ja halvast, ning suhtub negatiivselt halba käitumisse ja lohakusse;
- teab üldmõisteid (nt. lill, kala, loom...), eristab ja nimetab taimi, linde, loomi (üldmõistega) ning märkab neile kõige iseloomulikumaid tunnuseid (jänesel pikad kõrvad, lehmalt sarved...);
- saab aru öö ja päeva ning aastaegade vaheldumisest;
- märkab ja nimetab erinevaid loodusnähtusi;
- märkab ja nimetab erinevaid ilmastikunähtusi;
- omab lihtsamaid kujutlusi tegevuse ja tegevuse tulemuste vahel;
- soovib tegutseda iseseisvalt, matkides täiskasvanuid;
- orienteerub ruumis ja mänguväljakul ning oskab tegutsemisel arvestada ümbritsevate esemete omadusi ja asendit.

2.1.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemused 3 – 4 aastane laps:

- teab oma eesnime ja vanust ning nimetab enda omadusi ja oskusi;
- mõistab kodu ja perekonna tähendust, teab peretraditsioone;
- teab erinevaid ameteid ning saab aru nende töö vajalikkusest teistele inimestele;
- tunneb ära Eesti riiklikke sümboleid ning teab tuntumaid rahvatraditsioone;
- tajub, et inimesed on erinevad ja neil on erinevad võimed, oskused ja huvid;
- igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku hindab emotsionaalsetel alustel: meeldib – ei meeldi;
- ühistegevuse kutsetele vastab kas jaatavalt või põhjendab äraütlemist;
- mõistab lihtsamaid põhjus – tagajärg seoseid inimeste käitumise, ümbritseva keskkonna ning terve olemise vahel;
- on omandanud peamised hügieenireeglid ja korraharjumused, tuleb abita toime WC-s, peseb end põhiliselt ise;
- suhtub negatiivselt esemete lõhkumisse, hoolimatusse käitumisse looduses, korratusse enda ümber ning on võimeline enda käitumist analüüsima;
- eristab, nimetab ja kirjeldab pildi järgi loodusobjekte (nt vesi, lumi, jää, liiv jms), 2-3 taime, seent ja looma ning neile iseloomulikke omadusi;
- eristab ja nimetab päeva ja ööd ning seostab aastaagu neile iseloomulike tunnustega (ilm külm, lumesadu, puud raagus – talv);
- tunnetab seoseid loodusnähtuste vahel (tuul puhub - puude oksad liiguvad) ning arutleb selle üle;

- eristab ja nimetab ilmastikunähtusi (päike paistab, tuul puhub) ning aastaaegu;
- mõistab lihtsamaid seoseid tegevuse ja tegevuse tulemuste vahel ning annab sellele emotsionaalse hinnangu (meeldib – ei meeldi; hea – halb);
- tajub selgemaid ohte kodus, veekogul, liikluses;
- teab ja täidab lihtsamaid liikluseeskirju .

2.1.4 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 4 – 5 aastane laps:

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi , huvisid jms;
- püüab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone ning tunnetab oma kohta perekonnas;
- teab erinevaid ameteid ning saab aru vastastikuse abi tähendusest ja tähtsusest;
- teab Eesti riiklike sümboleid ning tunnetab rahvatraditsioonide olemust;
- mõistab, et inimesed on erinevad võimete , oskuste, huvide poolest;
- eristab mõningaid tervisele kahjulikke ja kasulikke tegevusi;
- julgeb keelduda ühistegevusest ning oskab seda selgitada;
- arutleb lihtsamate põhjus- tagajärg seoste üle inimeste käitumise , ümbritseva keskkonna ning terve olemise vahel;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda ettevaatlikult ja hoolitsevalt ning on hoidlik ümbritsevate esemete osas;
- eristab, nimetab ,kirjeldab pildi järgi ning võrdleb loodusobjekte (nt vesi, lumi, jää, liiv jms), 3-4 taime, seent ja looma nende elu või kasvukohta ning neile iseloomulikke omadusi;
- mõistab looduse erinevate ajatsüklite (öö, päev, aastaajad) ja inimeste tegevuste vahelist seost;
- saab aru seostest loodusnähtuste vahel ning arutleb selle üle;
- leiab lihtsamaid seoseid ilmastikunähtuste sõltuvuse kohta aastaaegadest ning öö ja päeva vaheldumisest;
- teeb üldistusi inimeste tegevuse mõjust ja tagajärgedest keskkonnale;
- teeb üldistusi võimalikest ohtudest kodus, veekogul, liikluses;
- teab ja täidab tuttavaid liikluseeskirju ning omab algteadmisi, kuidas jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

2.1.5 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 5 – 6 aastane laps:

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi , huvisid jms;
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- nimetab Eesti riiklike sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ja neil on erinevad vajadused;
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est , kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- arutleb looduse erinevate ajatsüklite (ööpäev, nädal, aastaring) ja inimeste tegevuste vaheliste seoste üle;
- arutleb, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- arutleb ilmastikunähtuste, aastaaegade ja öö-päeva vaheldumise vaheliste seoste üle;
- saab aru enda ja teiste tegevuse mõjust ja tagajärgedest keskkonnale;
- saab aru võimalikest ohtudest kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

2.1.6 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TulemuseL 6 – 7 aastane laps:

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- nimetab Eesti riiklike sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ja neil on erinevad vajadused;
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

2.2. Valdkond: KEEL JA KÕNE (tabel 6)

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna KEEL JA KÕNE sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesisid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesisistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSED

2.2.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 1 – 2 aastane laps:

- matkib kõnet;
- mõistab suhtlussituatsiooniga seotud kõnet, saab aru täiskasvanu suulistest korraldustest;
- püüab suhelda kõneliselt;
- elab emotsionaalselt kaasa kirjanduspala esitusele, muusikale jms;
- kasutab 3 – 4 sõnast koosnevat lihtlauseid;
- hääldab etteantud sõnade kordamisel täis- ja kaashäälikuid;
- kasutab õigesti tuttavaid didaktilisi mänguasju ja vahendeid;
- kordab (koos liigutustega) lühikesi kooslaule.

2.2.2 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 2 – 3 aastane laps:

- kavandab suhtlemisel eakaaslaste ja täiskasvanutega oma tegevusi sõna abil;
- kuulab ja mõistab kõnet, mis pole vahetult seotud suhtlussituatsiooniga;
- vastab küsimustele vahetult tajutava ja varem nähtu kohta;
- jälgib jutustust või laulumängu 10 minutit;
- kasutab 3 – 5 sõnast koosnevat lihtlauseid;
- kasutab kõnes keelevorme (nimisõnu ainsuses ja mitmuses, ühildab nimisõna ja tegusõna , tegusõna olevik ja lihtminevik);
- tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu, kasutab umbes 1500 sõna;
- kasutab etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki häälikuid;
- tajub mõningaid sümboleid (tähti);
- hoiab õigesti pliatsit, pliatsijooned paberil hakkavad omandama kindlat mõtet;
- kordab lühikesi luuletusi ja mängituslaule (koos liigutustega).

2.2.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 3 – 4 aastane laps:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel;
- kuulab ja mõistab vabalt kõnet, mis pole vahetult seotud suhtlussituatsiooniga;
- püüab oma arvamust nähtust väljendada sõnadega;
- kirjeldab tegevusi pildil ja jutustab isiklikest kogemustest;
- kasutab kõnes ainsust – mitmust, olevikku – minevikku, tegusõnu, omadussõnu ning mõningaid ruumi- ja ajamõisteid;
- kõneleb seostatult, kasutades enamasti õigeid keelevorme (käänded, pöörded);
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara, kasutab üldmõisteid, nimi-, omadus- ja tegusõnu;
- enamasti hääldab emakeele häälikuid õigesti;
- tajub sümboleid (tähti);
- hoiab õigesti pliatsit;
- teab peast ja hääldab selgelt 2-3 luuletust ja laulu.

2.2.4 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 4 – 5 aastane laps:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, püüab arvestada kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja püüab sellele sobivalt reageerida;
- oskab oma mõtteid grammatiliselt õigete lausetega edasi anda;
- suudab jutustada sündmustest oma elus või pildil; oma lemmiktegevusest;
- kasutab kõnes liitlauseid;

- kasutab enamasti õiged keelevorme (käänded, pöörded);
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara, mõistab sõnu õieti ja kasutab mõttelt täpselt;
- hääldab kõiki emakeele häälikuid õigesti. Eristab määratud häälikuid ja oskab määrata hääliku asukohta sõnas (algul, sees, lõpul);
- tunneb mõningaid tähti;
- käsitseb kirjutusvahendeid ja kirjutab mõningaid tähti;
- teab peast liisusalme, laule ja luuletusi.

2.2.5 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 5 – 6 aastane laps:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- oskab sobivate sõnadega selgelt väljendada oma mõtteid;
- jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, tajub tervikut, asjade omavahelist seost ning jutustab eri olukordadest piisavalt täpselt;
- kasutab kõnes liitlauseid;
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara, kasutab kõnes aktiivselt vastandsõnu, lähedase tähendusega sõnu (sünonüüme) ja üldmõisteid;
- eristab lühikesi ja pikki häälikuid ning hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb tähti ja veerib mõned 1- 2 silbilised sõnad kokku;
- käsitseb õigesti kirjutusvahendeid, tunneb ja kirjutab joonistähti;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

2.2.6 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6–7aastane laps:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad;
- kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

2.3 Valdkond: MATEMAATIKA (tabel 7)

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;

- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna MATEMAATIKA sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSED

2.3.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 1 – 2 aastane laps:

- märkab kahe eseme ühist tunnust;
- võrdleb kahte kõrvuti asetatud ühetüübilist eset ja märkab nende ühiseid ja erinevaid omadusi);
- saab aru hulgamõistetest “Üks” ja “palju”;
- paneb kokku ja võtab lahti kahekohalisi mänguasju;
- saab aru mõistetest : suurem , väiksem;
- kujunenud on ruumis orienteerumise oskus ja arusaamine ruumimõistetest “siin”, “seal”;
- orienteerub esemete suuruses;
- oskab valida erineva vormiga karpidele sobivad kaaned (ümmargune, kandiline, kolmnurkne).

2.3.2 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 2 – 3 aastane laps:

- oskab näha ja nimetada 2 eseme ühist tunnust;
- võrdleb kahte kõrvuti asetatud ühetüübilist eset ja leiab nende ühiseid ja erinevaid omadusi;
- kasutab hulgamõisteid “üks” ja “palju”;
- konstrueerib lihtsamaid ehitisi ja kasutab neid mängus;
- eristab esemeid vastavalt näidisele või suulisele korraldusele (suur, väike, samasugune, teistsugune);
- rühmitab esemeid suuruse , värvi või vormi põhjal;
- arvestab oma tegutsemisel esemete omadusi ja asendit ruumis Täidab korraldusi: PANE SISSE, PEALE; ALLA;
- teab ajamõisteid eile, täna, homme;
- ehitab (konstrueerib) erineva suuruse, värvi ja vormiga ehitismaterjalist ning kasutab ehitisi mängus teiste mänguasjadega;
- leiab samasuguse eseme vormi (ring, ovaal, ruut, ristkülik, kolmnurk, hulknurk) ja värvi (punane, oranž, kollane, roheline, sinine, lilla, must, valge) alusel.

2.3.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 3 – 4 aastane laps:

- oskab näha ja nimetada 2 – 3 eseme ühist tunnust;
- võrdleb kahte kõrvuti asetatud ühetüübilist eset nende ühiste ja erinevate tunnuste esiletoomise kaudu;
- kasutab ümbruse kirjeldamisel sõnu “üks” ja “kaks”;
- annab vajaliku hulga esemeid (1-2);
- konstrueerib lihtsamaid ruumilisi mudeleid ja kasutab neid mängus;
- eristab ümbritsevaid esemeid kuue suurustunnuse järgi: suur, väike, pikk, lühike, kõrge, madal;
- rühmitab esemeid välise sarnasuse ning üldtuntud kujutluste põhjal eseme rühmast (mööbel, toit ...);
- oskab kasutada mõningaid ruumimõisteid: all, peal, ees, taga. Orienteerub ruumis ja piiratud maalal;
- saab aru mõistetest “kiiresti”, “aeglaselt”;
- oskab kasutada mõningaid ajamõisteid: eile, täna, homme;
- võrdleb paariviisi mõõtmise teel ümbritsevaid esemeid , kasutades mõisteid : suurem, väiksem, pikem, lühem, ühesuurused, ühepikkused;
- leiab raskusteta samasuguse eseme vormi (ring, ovaal, ruut, ristkülik, kolmnurk, hulknurk) alusel.

2.3.4 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 4 – 5 aastane laps:

- oskab näha ja nimetada 3 – 5 eseme ühist tunnust;
- võrdleb hulki esemete paariseadmise teel, kasutades mõisteid “samapalju” ,”ühepalju” ja “võrdselt”
- teeb 5 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1 - 5 järjestust ja oskab vastata küsimusele “Mitu loendasid?”;
- annab vajaliku hulga esemeid (1-3);
- oskab tegutseda kokkupandavate piltidega, pildikuubikute , värviliste pulkadega ning kasutada erinevaid ehitusdetalle;
- järjestab esemeid kindla võrdlustunnuse alusel ning määrab esemete asukoha järjestatud reas järgarvõnade “esimene”, “teine”, “kolmas”, “viimane” ja “eelviimane” abil;
- rühmitab esemete , nähtuste ja tegevuste olulistest tunnustest lähtuvate üldistuste põhjal;
- eristab paremat ja vasakut kätt , suudab ruumis leida esemeid liikumist suunavate käskluste järgi ning kirjeldada esemete asukohti teiste esemete suhtes;
- saab aru mõistetest “kiiresti”, “aeglaselt” ning seostab neid mõisteid laste poolt sooritatavate tegevustega;
- Saab aru ajamõistetest “hommik”, “päev”, “õhtu”, “öö”;
- oskab võrdsustada esemete hulki ühest esemete arvavõtmise või teisele esemete lisamise teel;
- leiab erinevate kujundite hulgast kera ja kuubi ja nimetab neid kujundeid.

2.3.5 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 5 – 6 aastane laps:

- oskab määrata esemete hulga tunnust;
- järjestab sihipäraselt esemeid ja nähtusi suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- võrdleb esemete hulki esemete arvu järgi (esemeid on rohkem, vähem, võrdselt);
- teeb 10 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–10 järjestust ja tunneb numbrimärke ;
- annab vajaliku hulga esemeid (1 – 5);
- koostab kahe etteantud hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- järjestab sihipäraselt esemeid ja nähtusi suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- rühmitab sihipäraselt esemeid asendi ning nähtusi ajatunnuste järgi;
- oskab määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub tasapinnal. ruumis ja õuealal;
- saab aru mõistetest “varem”, “hiljem”, “praegu” ning seostab neid mõisteid laste poolt sooritatavate tegevustega;
- teab aastaegade järgnevust ning oskab kasutada ajamõisteid hommik , päev, õhtu);
- mõõdab raskust ja mahtu kokkulepitud mõõtühikuga;
- teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kus neid ühikuid kasutatakse;
- tunneb ja nimetab lihtsamaid kujundeid (ring, ruut, kolmnurk, ristkülik) ja kehi (kera).

2.3.6 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 6–7aastane laps:

- määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke + , – , =;
- koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);

- rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- oskab öelda kellaaega täistundides;
- nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

2.4 Valdkond: KUNST (tabel 8)

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna KUNST sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovaalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemused

2.4.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemused 1 – 2 aastane laps:

- näeb esemete ja nähtuste vaatlemisel nende üksikosi ning kujutab neid;
- matkib täiskasvanu joonistamist;
- suhtub emotsionaalselt oma kriipseldamisse (üllatub, rõõmustab tulemuste üle);
- tunneb ära joonistustarbed (paber pliiats) ja teab nende otstarvet ning kasutamist;
- kriipseldab paberile ja tajub kriipselduste sarnasust mõnede lihtsate esemetega;
- tunneb rahuldust tegutsemise protsessist (kriipseldamine);
- tunneb huvi joonistamise vastu.

2.4.2 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemused 2 – 3 aastane laps:

- näeb esemete ja nähtuste vaatlemisel nende üksikosi ning kujutab neid;
- suhtub emotsionaalselt kujutavasse loomingusse;
- oskab kasutada värvipliiatsit, värvi ja pintsli ning voolimismaterjali;
- annab oma töödes edasi tegelike esemete lihtsaid kujutisi;
- ergutamisel viib alustatud tegevuse lõpule;
- tunneb huvi kujutavate tegevuste erinevate liikide (joonistamine, maalimine, voolimine) vastu, omab esmaseid teadmisi kujutavates tegevustes kasutatavate vahendite ja materjalide kohta;
- oskab laduda eri värvi detaile ja koostada neist temaatilist pilti (aplikatsioon);
- tunneb huvi kujutava kunsti vastu ja oskab väljendada enda emotsioone.

2.4.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemused 3 – 4 aastane laps:

- näeb esemete ja nähtuste vaatlemisel nende üksikosi ning kujutab neid;
- on kujunenud valmisolek iseseisvaks kujutavaks loominguks ning emotsionaalse suhtumise sellesse.;
- on omandanud kujutava loomingu tegemiseks elementaarsed tehnilised oskused;
- kujutab inimfiguuri: pea, nägu, jäsemed, keha;
- suudab lühiajaliselt keskenduda alustatud tegevusele;
- põhikujundile täiendavate esemete lisamise teel tuleb toime elementaarsete tegevuste kujutamiselega;
- koostab värvi- ja vormirütmilisi lihtsamaid mustreid (nt kujundite järjestikune paigutus ruudu äärtele jms);
- Arvamust nähtud kunstiteoste kohta püüab väljendada sõnadega.

2.4.4 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemused 4 – 5 aastane laps:

- näeb esemete vaatlemisel esemete üksikosi ja nende vastastikuseid seoseid ning ühendab üksikkujundeid ühtseks süžeeliseks tervikuks;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiad;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- joonistab äratuntavalt inimest (kuna õpib alles vaatlema, ei ole proportsioonid reeglina õiged);
- suudab lühiajaliselt keskenduda alustatud tegevusele ja ergutamisel luua oma kunstitöö;
- saab aru kunstilistest väljendusvahenditest (tegelaste välimus, riietus, poos, pildipinna otstarbekas kasutamine jms);

- oskab näha värvide kooskõla ning mustrite ilu ja koostab juhendamisel värvi- ja vormirütmilisi dekoratiivseid mustreid;
- saab aru eri liiki kunstiteoste sisust ja arutleb nende üle.

2.4.5 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 5 – 6 aastane laps:

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- kujutab inimest eest-, tagant- ja külgvaates ning erinevates tegevustes;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

2.4.6 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 6–7aastane laps:

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

2.5 Valdkond: MUUSIKA (tabel 9)

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna MUUSIKA sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;

- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne, Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSED

2.5.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 1 – 2 aastane laps:

- jälgendab täiskasvanu hääle intonatsioone;
- püüab laulda koos täiskasvanuga;
- eristab kontrastse iseloomuga laule;
- eristab laulu ja pillimängu;
- tunneb tämbri ja kõla järgi ära kõlapulgad ;
- lööb tuttava viisi rütmis kaasa kõlapulkadel;
- teab kõlapulkade õiget hoidu ja mänguvõtteid ;
- eristab kahte erineva iseloomuga muusikat ja reageerib erinevate tegevustega
- annab matkivate liigutuste abil edasi muusika erinevat iseloomu.

2.5.2 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 2 – 3 aastane laps:

- jälgendab laulmisel täiskasvanu hääle intonatsioone;
- laulab eakohaselt koos täiskasvanuga eakohaseid lastelaule
- eristab kontrastse iseloomuga laule;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi kahte kontrastselt erineva tämbri rütmipilli;
- lööb tuttava viisi rütmis kaasa tuttavatel rütmipillidel (tamburiin, kõlapulgad, kõristi jms);
- teab tuttavate rütmipillide õiget hoidu ja mänguvõtteid (tamburiin, kõlapulgad, kõristi jms);
- oskab kasutada õpitud tantsuliigutusi;
- eristab rahu likku ja erksat muusikat ning annab matkivate liigutuste abil edasi muusika erinevat iseloomu.

2.5.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 3 – 4 aastane laps:

- laulab pehme loomuliku häälega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule rühmas ning alustab ja lõpetab laulu õigeaegselt;
- eristab kontrastse iseloomuga muusikapaladeid muusikale iseloomulike väljendusvahendite kaudu;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi kahte erineva tämbri rütmipilli;
- mängib eakohastel rütmipillidel õpitud lauludele saateks;
- teab tuttavate lastepillide õiget hoidu ja mänguvõtteid ja oskab neil mängida;
- annab liigutustega edasi muusika erinevat iseloomu;
- liikumisel muusika saatel tunnetab rütmi.

2.5.4 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 4 – 5 aastane laps:

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule rühmas ning alustab ja lõpetab laulu õigeaegselt;

- Tajub erineva iseloomuga muusikat , eristab erineva kõrgusega helisid ning püüab kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi 3-4 erineva tämbriga rütmipilli;
- mängib tämbriolt sarnastel eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- teab tuttavate lastepillide õiget hoidu ja mänguvõtteid ja oskab neil mängida;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- liikumisel muusika saatel tunnetab rütmi.

2.5.5 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 5 – 6 aastane laps:

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada (“millest räägib muusika”);
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

2.5.6 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6–7aastane laps:

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

2.6 Valdkond: LIIKUMINE (tabel 10)

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna LIIKUMINE sisu:

- 1) kehalise kasvatusalaste teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;

- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinaatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSED

2.6.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 1 – 2 aastane laps:

- suudab lühiajaliselt keskenduda mänguliseks kehaliseks tegevuseks;
- arvestab liikumisel teiste liikumist ja oskab hoida teatud liikumissuunda;
- põhiliigutuste sooritamisel koordineerib oma liigutusi;
- sooritab korralduste järgi liigutusi arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab mänguliste harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib harjutuste sooritamisel täiskasvanut;
- sooritab rütmiliikumisi;
- liigub vastavalt täiskasvanu korraldustele;
- oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad jne);
- mängib liikumismänge ja sooritab mängulisi harjutusi;
- saab aru ja täidab mängukorraldusi;
- tunneb ära ja oskab mängida tuttavaid liikumismänge.

2.6.2 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 2 – 3 aastane laps:

- suudab lühiajaliselt keskenduda mänguliseks kehaliseks tegevuseks;
- arvestab liikumisel teiste liikumist ja oskab hoida teatud liikumissuunda;
- põhiliigutuste sooritamisel koordineerib oma liigutusi;
- sooritab korralduste järgi liigutusi arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab mänguliste harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib harjutuste sooritamisel täiskasvanut;
- sooritab rütmiliikumisi;
- liigub vastavalt täiskasvanu korraldustele ühtlase ja vahelduva tempoga;
- oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad jne);

- mängib liikumismänge ja sooritab mängulisi harjutusi;
- saab aru ja täidab mängureegleid;
- tunneb ära ja oskab mängida tuttavaid liikumismänge.

2.6.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 3 – 4 aastane laps:

- suudab lühiajaliselt keskenduda sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- saab aru üldistest ohutusreeglitest liikumisel ja mängimisel ning peab neist kinni;
- põhiliikumisel koordineerib oma liigutusi;
- sooritab korralduste järgi painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- mängib sportlike elementidega mänge;
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- teab mõnda spordiala ja Eesti tuntumat sportlast.

2.6.4 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 4 – 5 aastane laps:

- suudab keskenduda sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- mängib sportlike elementidega mänge (korvpall, jalgpall jne);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- nimetab mõnda spordiala ja Eesti tuntumat sportlast.

2.6.5 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel 5–6 aastane laps:

- suudab keskenduda sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;

- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

2.6.6 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Tulemusel **6–7aastane laps:**

- keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMINE JA HINDAMINE

1. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga. Meetodid, mida kasutatakse lapse arengu hindamisel, otsustab lasteaia pedagoogiline nõukogu. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

Lapse arengu analüüsimisel ja hindamisel lähtume põhimõttest: arvestades loovuse olemust, on oluline lähtuda lapse individuaalsusest. Selleks, et lapses areneksid välja püsivad võimed, vajab iga tema samm sel teel **oma** aega. See aeg lapse elus ei kattu alati täiskasvanute poolt kavandatud ajaga. Lasteaia pedagoogide ülesandeks on tabada lapse **oma** aeg ning suunata ja toetada lapse **omas** ajas toimuvat kasvamist ja arenemist.

Õpetamine ja kasvatamine on kavandatud lapse individuaalsest arengust lähtuvalt. Õppeaasta alguses (septembri ja oktoobri kuus) vaatlevad rühmade pedagoogid lapsi, analüüsivad vaatlustulemusi ning sõnastavad laste tugevused ning toetusvajadused. Novembri kuu alguseks koostavad pedagoogid (koostöös lastevanematega) igale rühma lapsele tema individuaalset arenemist toetava plaani (edaspidi: arendusplaan). Arendusplaan koostatakse õppeaastaks. Lapse individuaalne arendusplaan toetab ja täiendab lasteaia õppe- ning rühma tegevuskava, sisaldades konkreetse lapse arengu toetamiseks kavandatud tegevusi.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mis annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

2. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise meetodid

Lapse arengu analüüsimisel ja hindamisel kasutatakse järgmisi meetodeid:

- 1) **Vaatlus.** Õpetaja võib kasutada vaatlusvihikut, kus vaatlused protokollitakse ja säilitatakse. Septembri – oktoobri kuu jooksul toimunud vaatlustulemuste analüüsi alusel koostavad pedagoogid koostöös lapsevanematega novembri kuu alguseks igale lapsele individuaalse arendusplaani.
- 2) **Vestlus, intervjuu.** Õpetaja saab vaatlustulemuste analüüsimiseks lisainformatsiooni, kui vestleb lapsest lapse endaga, lapse vanematega või teiste lastega.

3) Lapse individuaalset arengut toetav **arendusplaani**. Koostatakse õppeaasta alguses igale lapsele; on kavandatud õppeaastaks. Arendusplaani vormi otsustab pedagoogiline nõukogu õppeaasta alguses. Plaani korrigeeritakse vajadusel jooksvalt, plaani täitmist analüüsitakse õppeaasta lõpus.

4) **Kaudsed meetodid**: Lapse küsitlusleht. Lapse tööde vaatlus (analüüs). Lapse tööd kogutakse lapse **kasvumappi**. Kasvumapp toetab arenguestlust lapsevanemaga.

5) **Lapse arengu hindamise tabel** (Lisa 2). Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

6) **Arenguestlust** lapsevanemaga (vähemalt üks kord õppeaastas).

3. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise korraldus

Lapse vaatlemine ja individuaalse arendusplaani koostamine

Õppeaasta alguses, septembri ja oktoobri kuus, viivad rühmade pedagoogid läbi kõigi lasteaia käivate laste vaatluse. Valiku kasutatavate vaatlusmeetodite osas teevad rühma pedagoogid.

Oktoobri kuu jooksul analüüsitakse vaatlustulemusi ning sõnastatakse lapse oskused, tugevused ning toetamist vajavad üldoskused.

Novembri kuu alguseks on koostatud igale rühma lapsele individuaalne arendusplaani. Individuaalne arendusplaani ei korda lasteaia õppekava vaid toetab ja täiendab seda, sisaldades konkreetsele lapsele kavandatud tegevusi.

Arendusplaani koostatakse rühma pedagoogide ja lapsevanemate koostööna õppeaastaks. Lapse arenemise toetamise kavandamisel toetatakse lapse tugevustele ning seatakse konkreetne eesmärk. Kui eesmärk on saavutatud varem, võib püstitada täiendava eesmärgi. Kui ilmneb, et püstitatud eesmärki ei suudeta täita, seatakse väiksemad ülesanded.

Arendusplaani sisu ja vorm otsustatakse pedagoogilises nõukogus õppeaasta alguses.

Arendusplaani võib sisaldada:

- 1) lapse hetkearengu kirjeldus;
- 2) toetamist vajavad üldoskused või õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade oskused;
- 3) kõne uuringu ning erispetsialistide uuringutest tulenevad arendusmeetodid, mida kavandatakse kasutada;
- 4) arendusmeetodid, mida kavandatakse kasutada;
- 5) oodatav tulemus;
- 6) analüüs (saavutatud tulemus, edasiseks kavandatav tegevus);
- 7) lapsevanema arvamus.

Lapse arengu jälgimine

Lapse arengu jälgimine on igapäevane tegevus, mille tulemusi kirjeldatakse pedagoogide poolt rühma nädalaplani.

Õppeaasta lõpus analüüsitakse lapse individuaalse arendusplaani tulemusi ning kavandatakse edasine toetustegevus.

Lapse arengu igapäevase jälgimise tulemuste ning individuaalse arendusplaani tulemuste analüüsi põhjal antakse hinnang lapse arengule. Hinnang arengule antakse nelja üldoskuse ning seitsme õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna lõikes "**Lapse arengu hindamise tabelis**". "Lapse arengu hindamise tabel"

on pedagoogide töövahend, mille alusel antakse lapsevanemale tagasiside lapse arengust ning õppimise tulemustest.

Tagasiside lapse arengust ning õppimise tulemustest antakse lapsevanemale arenguestlusel. Vestlust toetavad lapse arengukirjeldus (lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi) ning lapse kasvumapp.

Kasvumappi koondatakse lapse arengut kõige paremini iseloomustav materjal läbi lasteaia aastate.

Lasteaiast lahkudes saab laps kasvumapi kaasa. Mappi võib koondada:

- a) lapse arengut iseloomustavamad joonistused, kleepetööd jms (nt. inimese joonistamine erinevates vanustes);
- b) iseloomulikud ütlused erinevates vanustes;
- c) lapse arengu jälgimise vaatlusleht (täidab õpetaja) erinevatel eluaastatel;
- d) tundekasvatuse küsitlusleht erinevatel eluaastatel;
- e) muu materjal, mida õpetaja peab lapse arengut iseloomustavaks; lapse fotod
- f) lapse poolt valitud parimad asjad (lemmikpildid);
- g) lapse hinnang iseendale (mida oskab, mida ei oska);
- h) lapsevanemate poolt täidetud töölehed, küsitlused;
- i) lapse kehaline areng (pikkus, kaal).

4. Koolivalmiduskaart

Koolivalmiduskaart on dokument, milles kirjeldatakse laste

- kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks või
- kelle vanemad taotlevad põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõike 5 alusel koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist või
- kellel on nõustamiskomisjoni soovitusel koolikohustus ühe õppeaasta võrra edasi lükatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 9 lõike 3 alusel

arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.

Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalenud isikud, sh õpetaja, tugispetsialist, vanem (eeskostja) ja lasteasutuse direktor või selleks volitatud isik.

Koolivalmiduskaardi vormi kehtestab lasteasutuse direktor lasteasutuse õppekavas. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood. Koolivalmiduskaardile kantud andmeid säilitab lasteasutus viis aastat.

Koolivalmiduskaardi vorm

KOOLIVALMIDUSKAART

Lasteasutuse nimetus: **Tallinna Kiisa Lasteaed**

reg nr

1. Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Rühma õppekeel:

Kodune keel:

Lasteasutuses käidud aeg:

2. Lapse arengunäitajad üldoskustes

2.1 Tunnetus- ja õpioskused:

2.2 Sotsiaalsed ja mänguoskused:

2.3 Enesekohased oskused:

2.4 Kõne areng

2.5 Üldfüüsiline areng

3. Lapse arengunäitajad õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades

3.1 Valdkond: Mina ja keskkond

3.2 Valdkond: Keel ja kõne

3.3 Valdkond: matemaatika

3.4 Valdkond: Kunst

3.5 Valdkond: Muusika

3.6 Valdkond: Liikumine

4. Kokkuvõte lapse koolivalmidusest

4.1 Lapse arengu tugevad küljed:

4.2 Lapsel toetamist vajavad küljed, soovitused edaspidiseks:

4.3 Arvamus koolivalmiduse kohta:

Õpetajad: (nimi, allkiri, kuupäev)

Logopeed: (vajadusel; nimi, allkiri, kuupäev)

Direktor: (nimi, allkiri, kuupäev)

Lapsevanem/-d: (nimi, allkiri, kuupäev)

ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMINE

1. Erivajaduse mõiste

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid, tugispetsialist jm) või rühma tegevuskavas.

Koolieelses eas avalduvaid erivajadusi nimetatakse arengulisteks erivajadusteks, kooliealiste laste puhul kõneldakse aga hariduslikest erivajadustest. Arenguline ja hariduslik erivajadus võib olla nii **mahajäämus** eakohasest tasemest kui ka **andekus** mingis arenguvaldkonnas.

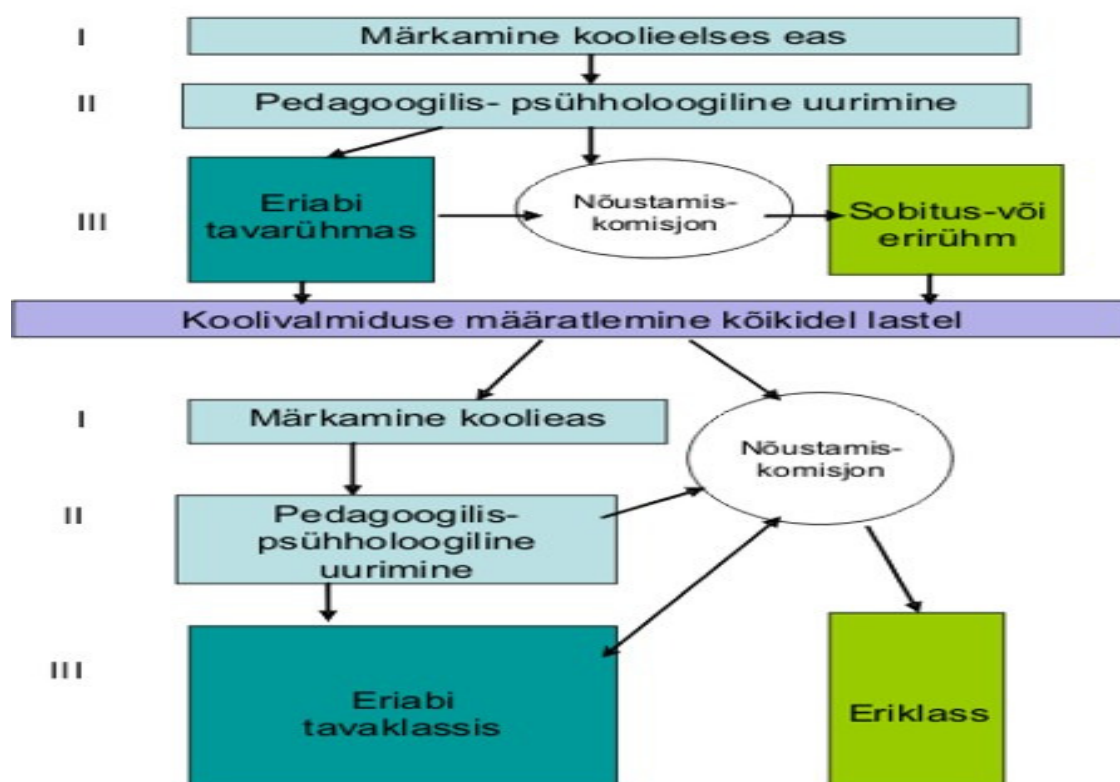
Alates 01. septembrist 2015. töötab lasteaias tasandusrühm. Tasandusrühma kuuluvad lapsed, kes nõustamiskomisjoni otsusega vajavad kõneravi või tugiteenuseid. Tasandusrühm on mõeldud eelkõige lastele, kellel on süsteemsed kõnepuuded, ja/või segatüüpi spetsiifilised arenguhäired.

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine on lasteaias meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Lasteaed toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

2. Erivajaduste märkamine

Arengulise erivajadusega on:

- andekad lapsed;
- õpi- ja kohanemiskustega lapsed;
- kõnepuuetega lapsed;
- emotsionaal- või käitumiskustega lapsed;
- vaegkuuljad ja vaegnägijad lapsed;
- kehapuudega lapsed;
- vaimu- ja/või liitpuudega lapsed;
- sõltuvushäiretega lapsed;
- allergilised lapsed, diabeetikud;
- mitte- eesti kultuurikeskkonnast pärinevad lapsed;
- tihti põdevad või krooniliste haigustega lapsed.

3. Individuaalne töö erivajadustega lastega

Individaalse töö sisu:

- arengulise erivajaduse märkamine;
- **vajadusel** individuaalse arenduskava koostamine;
- individuaalse töö planeerimine;
- spetsialistide ning kodu ja lasteaia omavaheline koostöö;
- arenduskava rakendumise analüüsimine, parentide kavandamine;
- arenguestlus lapsevanemaga.

3.1 Mitte – eesti kultuurikeskkonnast pärinevad lapsed

Eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises;
- 5) laste ja laste perede eesti ühiskonda integreerumise soodustamine.

Töö sisu:

- Eesti keele kui teise keele õpe täieliku keelekümluse meetodikal.

Korraldus:

1. Septembri ja oktoobri kuu jooksul vaadeldakse last, tema oskusi ja hakkamasaamist eesti keelses keskkonnas (rühmaõpetajad).
2. Oktoobri kuu lõpuks koostatakse hetkeseisu analüüs (individuaalne igale lapsele), milles tuuakse välja lapse oskused, tugevused ja toetamist vajavad valdkonnad..
3. Vajadusel koostavad rühmaõpetajad novembri kuu alguseks, tuginedes koostatud analüüsile, lapsele individuaalse arenduskava. Arenduskava koostatakse õppeaastaks. Iga järgmise perioodi arenduskava lähtub eelnevatest arengu tulemustest. Õppeaasta lõpus koostatakse lapse kohta koondanalüüs.
4. Arenduskava sisaldab:
 - Lapse nimi ja rühm;
 - Periood, milleks kava on koostatud;
 - Arendamist või toetamist vajavad valdkonnad;
 - Meetod, viis, läbi mille kavandatakse lapse toetamine;
 - Oodatav tulemus;
 - Tegelikult saavutatud tulemus;
 - Valdkondade arendustegevuse ja – tulemuste analüüs koos edasiseks kavandatud tegevustega.

Individuaalse arenduskava koostamise põhimõtted:

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korraldatakse õpitud erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Individuaalse arendustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
- saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;

- teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

3.2 Toiduallergiaga lapsed

Eesmärk:

1. Kindlustada lapsele eakohane ja sobiv toit, jälgides arsti poolt antud soovitusi ning toiduallergia uuringu tulemusi.

Eeldus:

- last on eelnevalt võimaliku allergeeni leidmise osas testitud (pere ja arsti koostöö);
- lapse vanemad annavad lasteaiale info lapse allergiaprobleemist ning allergeenidest (pere ja lasteaia koostöö).

Tegevus:

1. Individuaalse 10 – päeva menüü koostamine lapsele
2. Menüü koostamine toimub koostöös lapse vanematega, jälgides allergiatestide tulemusi
3. Menüü koostamisel arvestatakse:
 - toiduaineid, mida laps üldse saada ei tohi;
 - toiduainete töötlemise viise (nt. toores – kuumtöödeldud toiduaine);
 - toiduained, mida laps võib saada piiratud koguses;
 - asendustoiduainete võimalus (nt. jogurt – sojajogurt jms).

Rakendamine:

- Nimekiri lapsele keelatud (ja piiratud hulgal lubatud) toiduainetest on mitmekordse kontrollimise eesmärgil rühmas, lasteaia köögis ning menüüd koostava personali valduses;
- Individuaalse 10 – päeva menüü koostavad lasteaia tervishoiutöötaja ning majandusjuhataja. Tervishoiutöötaja puudumisel osaleb menüü koostamises asutuse direktor;
- Lapse individuaalne menüü antakse koos lasteaia üldmenüüga lasteaia kööki (kokkadele);
- Lasteaia kokad valmistavad lapse individuaalse menüü alusel lapsele (vajadusel) eritoidu;
- Rühma õpetaja abi ning õpetajad kindlustavad, et laps saaks temale määratud ja valmistatud toitu;
- Lasteaia majandusjuhataja säilitab lapsele koostatud menüüd (säilitamisaeg: 3 kuud).

Koostöö lapsevanematega:

- lapse vanemaid teavitatakse regulaarselt lapsele koostatud menüüst ning valmistatud eritoidust;
- lapse vanemad teavitavad lasteaeda lapse puuduma jäämisest või lasteaeda tulekust (puudumise korral);
- rühma õpetajad ja lapse vanemad selgitavad lapsele eritoidu põhjusi (vajadusel).

Kõnepuudega lapsed

Diagnoositud kõnepuudega lapsed.

Tasandusrühma kuuluvad lapsed, kes nõustamiskomisjoni otsusega vajavad kõneravi või tugiteenuseid. Tasandusrühm on mõeldud eelkõige lastele, kellel on süsteemsed kõnepuuded, ja/või segatüüpi spetsiifilised arenguhäired.

Eesmärk:

1. Diagnoositud kõnepuudest tulenev kõneravi seda vajavatele lastele.
2. Kõneravi tulemuslikkuse soodustamine läbi pere ja lasteaia koostöö.
3. Vanemate ja lasteaia õpetajate nõustamine lapse kõnearengu küsimustes.

Rakendamine:

1. Kõnepuuetega laste vanemaid teavitatakse koostatud kõneravi kavast ning kõneravi lõppemisel ka ravi tulemustest (rühmaõpetajad ja lasteaia logopeed)
2. Logopeed teeb koostööd rühma õpetajatega, nõustades neid kõneravi kinnistumiseks vajalike kõneharjutuste, õppemängude jms osas
3. Tegevusaasta lõpul koostab logopeed kõneravi tulemuslikkuse analüüsi ning kavandab edasise tegevuse.

Kõneravi kava sisaldab:

- Lapse nimi ja rühm;
- Periood, milleks kava on koostatud;
- Õpetajate poolt soovitatud arendamist vajavad õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad;
- Lapse tugevad küljed; arendamist vajavad küljed
- Kõne uuringu tulemused
- Psühholoogilise uuringu tulemused
- Lapsevanema arvamus
- Kokkuvõte ja soovitus tugiteenuste rakendamiseks

3.4 Koolikohustuse edasilükkamine

Eesmärk:

1. Lapse koolivalmiduse saavutamine läbi lapse arengut võimaldava individuaalse õppe- ja kasvatustegevuse kava.
2. Koolivalmiduse saavutamine läbi pere ja lasteaia koostöö.

Rakendamine:

1. Koolipikendus on lapsele antud elukohajärgse omavalitsuse nõustamiskomisjoni otsusega.
2. Tulenevalt koolipikenduse andmise põhjustest koostavad rühmaõpetajad **vajadusel**, kaasates tugispetsialiste ning lapsevanemat, lapsele individuaalse arenduskava.
3. Koolipikenduse saanud lapse vanemaid teavitatakse lapsele koostatud arenduskavast. Samuti antakse süstemaatiliselt teavet lapse arengutulemustest.
4. Rühma õpetajad ning logopeed teevad koostööd perega, nõustades neid arengu tulemuste kinnistumiseks vajalike harjutuste, õppemängude jms. osas.

Töö sisu:

1. Septembri kuu jooksul vaadeldakse last, tema oskusi, käitumist. Vaatlustulemused kirjeldatakse..
2. Oktoobri kuu lõpuks koostatakse arengu analüüs (individuaalne igale lapsele), milles tuuakse välja lapse oskused, tugevused ning arendamist vajavad valdkonnad.
3. Novembri kuu alguseks koostavad rühmaõpetajad ning logopeed, tuginedes koostatud analüüsile, lapsele individuaalse arenduskava. Arenduskava koostatakse õppeaastaks. Iga Õppeaasta aasta lõpus koostatakse lapse kohta koondanalüüs.
4. Arenduskava sisaldab:
 2. Lapse nimi ja rühm;
 3. Periood, milleks kava on koostatud;
 4. Arendamist vajav valdkond;
 5. Meetod, viis, läbi mille kavandatakse lapse toetamine Oodatav tulemus;
 6. Tegelikult saavutatud tulemus;
 7. Valdkonna arendustegevuse ja – tulemuste analüüs ning hinnang lapse koolivalmidusele.

3.5 Andekad lapsed

Andekaid lapsi iseloomustab eelkõige tunduvalt üle keskmise üldvõimed, eesmärgikindlus ja loovus. Andekustunnused:

- võime kiiresti omandada, säilitada ja kasutada suurt hulka teavet;
- võime seostada uut ideed eelnevatega;
- võime langetada arukaid otsuseid;
- võime tajuda suuremate teabesüsteemide (kui see on tavaline) toimimist;
- võime omandada abstraktseid sümbolisüsteeme ja nendega opereerida;
- võime lahendada probleeme küsimusi ümber sõnastades ja uudseid lahendusi pakkudes.

Andekatele lastele on lasteaia õppekavas määratletud pädevused nõrgad, seetõttu on neile vajalik koostada individuaalsed arenduskavad lähtuvalt iga lapse kognitiivsest arengust, milles fikseeritakse konkreetsele lapsel kõrgemad nõuded.

Korraldus:

1. Septembri ja oktoobri kuu jooksul vaadeldakse last, tema oskusi ja hakkamasaamist (rühmaõpetajad).
2. Oktoobri kuu lõpuks koostatakse hetkeseisu analüüs (individuaalne), milles tuuakse välja lapse oskused, tugevused ja toetamist vajavad valdkonnad.
3. Novembri kuu alguseks koostavad rühmaõpetajad, tuginedes koostatud analüüsile, lapsele individuaalse arenduskava. Arenduskava koostatakse õppeaastaks. Iga järgmise perioodi arenduskava lähtub eelnevatest arengu tulemustest. Tegevusaasta lõpus koostatakse lapse kohta koondanalüüs.
5. Arenduskava sisaldab:
8. Lapse nimi ja rühm;
9. Periood, milleks kava on koostatud;
10. Arendamist vajavad valdkonnad;
11. Meetod, viis, läbi mille kavandatakse lapse toetamine;
12. Oodatav tulemus;
13. Tegelikult saavutatud tulemused;
14. Valdkondade arendustegevuse ja – tulemuste analüüs koos edasiseks kavandatud tegevustega.

KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Eesmärk:

Toetada lapse perekonda lapse kasvamisel ja arenemisel ning lapse individuaalsuse arvestamisel.

Koostöö põhimõtted:

Dialoog – eeldab koos mõtlemist, teise poole arvamuste kuulamist, mille tulemusena jõutakse lõpptulemuseni

Kuulamine – partneriga luuakse suhe ning väljendatakse teadet vastu võttes huvi ja usalduslikkust

Usaldus – tagatakse erialase kompetentsusega, mis eeldab lapsevanemate kasvatuspõhimõtete tundmist

Austus ja lugupidamine – väljenduvad teise arvamuse ja erinevuste mõistmises

Avatus suhtlejana – räägitakse mõlema poole ootustest, lootustest, muredest, hirmudest ja eelarvamustest

Konfidentsiaalsuse tagamine

Koostöö korraldus

Lasteaeda tulekul informeerib lapsevanem lasteaeda:

- lapse eriharjumustest;
- lapse tervisega seonduvast, kui lapsevanem arvab, et mida lasteaed peaks seda teadma ja arvestama (nt. keelatud toiduained);
- teave lapse perearsti kohta, kui lapsevanem arvab, et lasteaed peaks seda teadma;
- perega seotud täiskasvanute kontaktandmed (lapsevanemad, lapsevanema äranägemisel nt. vanaema, tädi jne).

Lapsevanematega tehtav koostöö kavandatakse õpetajate poolt rühma nädalaplaanis.

Koostöö vormid ja viisid:

- **Lasteaia lahtiste uste päevad**
 - uute laste vanemate tutvustamine lasteaiaiga
 - vanematele korraldatud rühmade lahtised õppe- ja kasvatustegevused
 - võimaldatakse koos lapsega lapse rühmas viibimiseks (nt. esimesi päevi lasteaias olevad lapsed)
- **Lasteaia ja rühma tegevust puudutava teabe lastevanematele kättesaadavaks tegemine**
 - vestlused lastevanematega
 - lasteaia ja rühma teadetetahvlid
 - lasteaia koduleht
 - rühma nädalaplaan
 - rühma meililist
 - e-päevik (lapsega seotud osa)
- **Lastevanemate kaasamine lasteaiaelus osalemisse**
 - lasteaia ja rühma ühisüritused (peod, temaatilised päevad, väljasõidud, ekskursioonid, jms)
 - lastevanemate koosolekud
 - lastevanemate osalemine töögruppide töös (nt. projektide koostamine, ürituste korraldamine jms)
- **Lapsevanematele korraldatavate koolituste propageerimine ja lasteaias korraldamine**
 - teave linnas ja maakonnas toimuvatest koolitustest
 - vanematele planeeritud koolituste korraldamine lasteaias
 - vanemate kaasamine lasteaia töötajatele korraldatavatesse koolitustesse
- **Lastevanemate osalemine lasteaia tegevust puudutavate otsuste tegemises**
 - rühma lapsevanemate esindaja valimine hoolekogusse; esindaja osalemine hoolekogu tegevuses
 - lapsevanemate küsitlus – ootused/arvamused (küsitlus puudutab tegevuse valdkondi, mille korralduse osas toimub otsuse vastuvõtmine; vanemate küsitlustulemusi analüüsitakse ning arvestatakse otsuse tegemisel)
- **Lapsevanemate nõustamine kasvatusküsimustes**
 - nõustamissüsteemile rajatud nõustamistegevus (rühmades; vt. nõustamisplaan)
 - individuaalne vestlus (rühmaõpetajad, muusika-, rütmika- ja liikumisõpetaja, logopeed, juhataja, juhataja asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal)
 - haridusliku erivajadusega laps
- **Huvitegevuse võimaldamine**
 - tuleneb lapsevanemate soovist ja vajadustest
- **Vajadusel kodude külastamine**
- **Tagasiside andmine lapsevanemale**
 - lapse arengu vestlused lapsevanemaga

- kirjalik hinnang lapse tegevusaasta vältel toimunud arengust
- laste tööde näitused
- kasvumapp lasteaiaast lahkumisel
- e-lasteaed
- **Tagasiside saamine lapsevanematelt**
 - lapsevanemate küsitlused (perioodilised; küsitlustulemusi analüüsitakse ja tulemusi arvestatakse lasteaia edasises tegevuses)
 - lapse haigestumistest ja puuduma jäämistest teatamine
 - e-lasteaed

ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Ettepanekud lasteaia õppekava täiendamiseks arutatakse läbi lasteaia hoolekogus ja pedagoogide nõukogus vastavalt ettepanekute esitamisele.

Lasteaia õppekava uuendatakse seoses muudatustega koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas.

Lasteaia õppekava kinnitab lasteasutuse direktor pedagoogide nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

LISAD